

Sygn. akt I Ns 1250/16

POSTANOWIENIE

Dnia 7 listopada 2016 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi Widzewa w Łodzi Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Emilia Racięcka

Protokolant: st. sekr. sąd. Milena Bartłomiejczyk

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2016 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z wniosku A. L.

z udziałem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, M. L. (1), M. L. (2)

o odebranie oświadczenia o odrzuceniu spadku, o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w terminie

postanawia:

1. oddalić wniosek;
2. ustalić, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

Sygn. akt I Ns 1250/16

UZASADNIENIE

W dniu 29 lipca 2016 r., w toku postępowania o sygn. akt I Ns 706/16 z wniosku Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przy udziale M. L. (1) i A. L. o stwierdzenie nabycia spadku po W. S. (1), jego uczestnik A. L., reprezentowany przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, wniósł o przyjęcie oświadczenia, że uchyła się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po W. S. (1) zmarłej dnia 8 stycznia 2014 r., zatwierdzenie tego oświadczenia i przyjęcie od uczestnika oświadczenia o odrzuceniu spadku po W. S. (1) przez uczestnika.

W uzasadnieniu wniosku pełnomocnik A. L. wskazał, iż uczestnik o tym, iż jest spadkobiercą W. S. (1) dowiedział się dopiero wraz z doręczeniem mu odpisu wniosku i wezwania na rozprawę w sprawie I Ns 706/16. Upřednio, jakkolwiek uczestnik wiedział, że zmarła posiada liczne zobowiązania finansowe, nie miał świadomości, że bliżsi jej spadkobiercy spadek odrzucili, a zatem że sam stał się spadkobiercą.

/wniosek z dn. 29.07.2016 r. k. 6 – 8/

Postanowieniem z dnia 2 sierpnia 2016 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, Wydział I Cywilny wyłączył ze sprawy I Ns 706/16 do osobnego rozpoznania i rozstrzygnięcia wniosek A. L. o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku.

/postanowienie z dn. 2.08.2016 r. k. 2/

Odpis postanowienia z dnia 2 sierpnia 2016 roku został doręczony Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w Ł. dnia 7 września 2016 r., zaś M. L. (1) dnia 6 września 2016 r.

/potwierdzenie doręczenia k. 11/

W dalszym toku postępowania A. L. podtrzymał zajęte dotychczas stanowisko.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W. S. (1) zmarła w dniu 8 stycznia 2014 r. w Ł., gdzie ostatnio stale zamieszkiwała.

/odpis skrócony aktu zgonu k. 6 – akta sprawy I Ns 706/16/

W dniu 25 kwietnia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział I w Ł. wniósł o stwierdzenie nabycia spadku po W. S. (1), zmarłej w dniu 8 stycznia 2014 r. We wniosku wskazano, iż spadkodawczyni nie opłaciła należności za okres od kwietnia 2004 r. do stycznia 2014 r. z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy w wysokości 91.517,28 zł oraz z tytułu odsetek za zwłokę liczonych na dzień zgonu w wysokości 50.495 zł. Wskazano również, iż wskutek odrzucenia spadku przez pozostałych spadkobierców, jedynymi spadkobiercami W. S. (1) są jej bracia A. L. i M. L. (1).

/wniosek z dnia 25.04.2016 r. k. 2 – 3 v. – akta sprawy I Ns 706/16/

Odpis wniosku w sprawie I Ns 706/16 o stwierdzenie nabycia spadku po W. S. (1) został doręczony uczestnikowi A. L. dnia 16 maja 2016 r.

/potwierdzenie doręczenia przesyłki k. 42 - akta sprawy I Ns 706/16 /

W. S. (1) była siostrą A. L.. A. L. miał informację o pogrzebie siostry, w którym uczestniczył. Przez 20 lat przed śmiercią spadkodawczyni rodzeństwo w ogóle się nie kontaktowało – jedyny raz widzieli się na pogrzebie matki. Spadkodawczyni miała trzy córki.

/przesłuchanie A. L. w charakterze strony, elektroniczny protokół rozprawy z dn. 24.10.2016 r. k. 19/

A. L. o dokładnym stanie zadłużenia spadkodawczyni i jej wierzycielach dowiedział się dopiero w toku postępowania w sprawie I Ns 706/16. Wcześniej posiadał ogólną informację, iż jej siostra posiadała zadłużenie względem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

/przesłuchanie A. L. w charakterze strony, elektroniczny protokół rozprawy z dn. 24.10.2016 r. k. 19; oświadczenie spadkowe A. L. złożone na rozprawie w dn. 14.07.2016 r. – elektroniczny protokół rozprawy k. 49 – akta sprawy I Ns 706/16/

W 2015 roku został wezwany do ZUS celem udzielenia odpowiedzi na pytania co do spadkobierców spadkodawczyni. Podczas rozmowy z pracownikiem ZUS A. L. dowiedział się, że spadkobiercy W. S. (1) ,poza jej wnukiem, odrzucili spadek. W grudniu 2015 roku A. L. dowiedział się z telefonu od pracownika ZUS, że wszyscy wyprzedzający go spadkobiercy odrzucili spadek.

/przesłuchanie A. L. w charakterze strony, elektroniczny protokół rozprawy z dn. 24.10.2016 r. k. 19, oświadczenie spadkowe A. L. złożone na rozprawie w dn. 14.07.2016 r. – elektroniczny protokół rozprawy k. 49 – akta sprawy I Ns 706/16/

W dniu 29 lipca 2016 r. pełnomocnik A. L. wniósł o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia woli o odrzuceniu spadku po W. S. (1).

/wniosek z dn. 29.07.2016 r. k. 6 – 8/

W dniu 25 października 2016 r. A. L. odrzucił spadek po W. S. (1).

/oświadczenie o odrzuceniu spadku k. 15/

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek A. L. o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po W. S. (1) podlegał oddaleniu.

Stosownie do postanowień art. 1015 § 1 k.c. oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania. W przypadku braku oświadczenia spadkobiercy w terminie 6 miesięcy od daty dowiedzenia się o tytule powołania do spadku po osobie zmarłej przed dniem 22 października 2015 r. (tj. przed nowelizacją kodeksu cywilnego) przyjmuje się, iż przyjął on spadek wprost. Jednakże gdy spadkobiercą jest osoba nie mająca pełnej zdolności do czynności prawnych albo osoba, co do której istnieje podstawa do jej całkowitego ubezwłasnowolnienia, albo osoba prawna, brak oświadczenia spadkobiercy w terminie jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza (art. 1015 § 2 k.c.).

Zgodnie z art. 1019 § 1 k.c. jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli z następującymi zmianami:

- a) uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed sądem;
- b) spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca.

Zgodnie z art. 1019 § 2 k.c. spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może w powyższy sposób uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu. Na podstawie zaś z art. 1019 § 3 k.c. uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd.

Błąd dotyczący treści oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może dotyczyć w szczególności osoby spadkodawcy, tytułu powołania do dziedziczenia lub stanu majątku spadkowego. Znaczenia prawnego pozbawiony jest natomiast błąd dotyczący pobudek czy motywów działania spadkobiercy. Możliwość uchylenia się przez spadkobiercę od skutków prawnych niezłożenia pod wpływem błędu oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, zachodzi, gdy błąd dotyczy treści oświadczenia i cechuje się istotnością - art. 84 § 1 zd. 1 oraz art. 84 § 2 w zw. z art. 1019 § 1 (por. komentarz do art. 1019 k.c. Ciszewski J., [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, wyd. II, LexisNexis, 2014). Istotnym jest błąd, który uzasadnia przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia danej treści (art. 84 § 2 k.c.). Powszechnie uznaje się jednak, iż niemożliwym jest powoływanie się na błąd co do prawa (tak Skowrońska-Bocian, Komentarz 2011, s. 247 i 248, teza 5; J. Kremis, [w:] Gniewek, Machnikowski, Komentarz KC 2014, s. 1831, Nb 9; E. Niezbecka, [w:] Kidyba, Komentarz KC 2012, IV, s. 281, teza 6). Jedynie w charakterze wyjątku część doktryny uznaje dopuszczenie możliwości powołania się na błąd co do prawa, z zastrzeżeniem, że chodzi tu może wyłącznie o błąd usprawiedliwiony okolicznościami i dodatkowo nie stanowiący następstwa niedołożenia należytej staranności przez spadkobiercę. Za taką wąską interpretacją przemawia względ na to, iż skutki przyjęcia spadku nie zamykają się wyłącznie w sferze prawnej spadkobiercy, lecz oddziałują silnie na stosunki prawne wielu innych osób (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 30 czerwca 2005 r., IV CK 799/04; 18 marca 2010 r., V CSK 337/09; 1 grudnia 2011 r., I CSK 85/11; 5 lipca 2012 r., IV CSK 612/11).

W niniejszej sprawie nie zachodziła podstawa do uwzględnienia wniosku A. L., albowiem – wbrew jego twierdzeniu – wnioskodawca posiadał świadomość co do okoliczności, iż doszedł do dziedziczenia.

W zakresie ustaleń poczynionych przez Sąd zauważyć należy, iż część dowodów stanowiących integralną część niniejszego postępowania znajduje się w aktach sprawy I Ns 706/16 toczącej się wspólnie aż do dnia 2 sierpnia 2016 r. Opierając się o oświadczenie spadkowe z dnia 14 lipca 2015 r. w sprawie I Ns 706/16 oraz przesłuchanie A. L. w niniejszej sprawie Sąd ustalił, iż jakkolwiek od 20 lat nie utrzymywał on kontaktów z siostrą ani jej rodziną, niemniej jednak już w grudniu 2015 r. posiadał informację, iż wszyscy wyprzedzający go spadkobiercy W. S. (1) odrzucili spadek po niej. Brak jest jakichkolwiek podstaw do uznania, iż A. L. po dowiedzeniu się o odrzuceniu spadku po W. S. (1) również przez jej wnuka pozostawał w dalszym, faktycznym błędzie co do kręgu spadkobierców. Jednocześnie w ocenie Sądu wiedza w zakresie kręgu spadkobierców i reguł dziedziczenia jest obecnie, nawet jeśli nie powszechnie posiadana przez społeczeństwo, to co najmniej powszechnie dostępna. Nie miał zatem miejsca również uzasadniony okolicznościami sprawy błąd prawny co do konsekwencji odrzucenia spadku po W. S. (2) przez pozostałych spadkobierców. Tym samym A. L. powziął wiedzę co do dojścia do dziedziczenia po siostrze i otworzył się dla niego termin określony w art. 1015 § 1 k.c. Z uwagi na niemożność ustalenia dokładnej daty powzięcia tej informacji Sąd ustalił, iż termin do złożenia oświadczenia o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku po spadkodawczyni rozpoczął się w stosunku do A. L. z dniem 1 stycznia 2016 r. i upłynął 30 czerwca 2016 r.

Na marginesie jedynie należy zauważyć, iż brak było podstaw do stwierdzenia, że A. L. znajdował się w błędzie co do stanu masy spadkowej, gdyż – jak sam oświadczył – w trakcie spotkania w ZUS w Ł. powziął informację, iż jego siostra posiadała zadłużenie względem tej instytucji. A. L. nie wykazał przy tym, iż sam fakt poznania szczegółów tego zadłużenia w zakresie wysokości i tożsamości wierzycieli wpływał na błąd tak doniosły, iż mogłoby prowadzić do uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia.

Konkludując, wnioskodawca o tytule swego powołania dowiedział się skutecznie już w grudniu 2015 r., co powoduje, iż termin do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku upłynął bezskutecznie 30 czerwca 2016 r. Wniosek o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku podlegał zatem oddaleniu.

Na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. Sąd ustalił, iż każdy z uczestników postępowania ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.